

**SKRIV
FÖR
FRIHET**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

**SKOLORNAS
BREVMARATON
2023**

VAD ÄR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER?

Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.

- **FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 1.**

De mänskliga rättigheterna gäller för alla alltid och överallt i alla tider. Rättigheternas kärna ligger i uppfattningen om alla människors lika värde och människovärdets okränkbarhet.

Bara de allra viktigaste rättigheterna klassas som mänskliga rättigheter. De är alla lika viktiga och en del av samma helhet.

Vi har alla ansvar för att de mänskliga rättigheterna tillgodoses. De mänskliga rättigheterna förpliktar stater rättsligt och individer framför allt moraliskt. I de internationella människorättskonventionerna lovar staterna att respektera, skydda och trygga dessa rättigheter.

EXEMPELVIS:

Rätten till liv, frihet och säkerhet

Rätten till icke-diskriminering

Förbudet mot tortyr

Yttrande- och åsiktsfriheten

Förenings- och mötesfriheten

Rätten till rättvis rättegång

VAD ÄR AMNESTY?

Världens största människorättsorganisation som grundades **1961**.

Har verksamhet i över **150** länder, över **10 miljoner** anhängare.

Amnesty är religiöst och politiskt obunden.

Amnesty undersöker **allvarliga människorättskränkningar** och arbetar för att förebygga, förhindra och stoppa dessa kränkningar.

SKRIV
FÖR
FRIHET

AMNESTY
INTERNATIONAL

ROCKY MYERS

USA

Rocky Myers är en man som dömts till döden i amerikanska delstaten Alabama. Han växte upp i en fattig familj och fick diagnosen intellektuell funktionsnedsättning som barn. Nu väntar han på att hans straff ska verkställas.

En natt år 1991, då Rocky befann sig i staden Decatur i Alabama, en vit kvinna i pensionsåldern mördades i denna stadsdel med svart majoritetsbefolkning. Rocky, som själv är svart, bodde på andra sidan gatan från brottsplatsen. Han dömdes för mord, trots att det inte fanns några bevis som anknöt honom till det skedda – förutom en videobandspelare som tillhört offret, som Rocky berättat att han hittat övergiven på gatan.

Under rättsprocessen var bevisföringen osammanhängande. Det finns också misstankar om att polisen skulle ha pressat vittnen, och senare berättade ett av nyckelvittnena att hen ljugit.

Juryn, som främst bestod av vita personer, dömde Rocky som skyldig, men rekommenderade livstidsfängelse som dom. Domaren som ledde rättegången dömde emellertid Rocky till dödsstraff. Att överträda juryns beslut på detta sätt är nuförtiden olagligt i Alabama.

Högsta domstolen i USA har konstaterat att åtalade med intellektuell funktionsnedsättning är särskilt utsatta för att bli avrättade på fel grunder. Detta verkar även gälla i Rockys fall. Han har inte heller lyckats överklaga domen inom utsatt tid, eftersom hans juridiska hjälp varit ineffektiv och advokaten som representerade honom efter domen har övergett honom.

**SKRIV
FÖR
FRIHET**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

JUSTYNA WYDRZYŃSKA

Justyna Wydrzyńska är en människorättsförsvarare från Polen. Hon är med i en internationell aktiviströrelse och erbjuder information och stöd för människor som behöver abort. Hon har dömts till åtta månaders samhällstjänst eftersom Polen så gott som helt förbjudit abort.

Justyna var med om att grunda kollektivet Abortion Dream Team. Aktivisterna inom kollektivet har fört kampanj mot abortens negativa stigma och erbjuder råd för hur man kan få tillgång till trygg abort i Polen. Den polska abortlagstiftningen hör till den strängaste i Europa.

I februari 2020 tog Ania (som egentligen heter något annat) kontakt med Justyna. Ania var gravid, desperat och levde i ett förhållande där hon utsattes för våld. Hon sade att hon hellre dör än fortsätter sin graviditet. Justyna hade upplevt och överlevt våld i sitt eget parförhållande, och visste direkt att hon måste hjälpa. Hon skickade Ania sina egna abortpiller, men den våldsamma partnern knyckte åt sig paketet och kontaktade polisen, som lade beslag på pillren.

I november 2021 väckte den allmänna åklagaren åtal mot Justyna för "medhjälp till abort". I mars 2023 konstaterades hon skyldig och dömdes till åtta månaders samhällstjänst. Hennes advokater har överklagat domen.

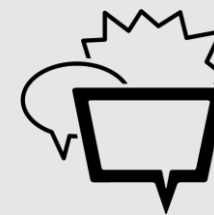
Justynas dom är ett farligt prejudikat. Utan stöd och information av henne och andra aktivister skulle människor som Ania lämnas ensamma, utan möjlighet att få trygg abort.

**SKRIV
FÖR
FRIHET**

AMNESTY
INTERNATIONAL

YTTRANDE- OCH ÅSIKTSFRIHET

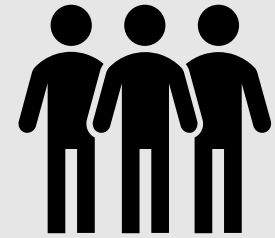
Var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt inrymmer frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 19.

Yttrande- och åsiktsfriheten garanterar oss alla rätten att ha åsikter och att uttrycka dem fritt, utan statlig inblandning. Till denna frihet hör rätten att uttrycka åsikter vid demonstrationer eller med hjälp av skrifter, medier, internet eller konst. Yttrande- och åsiktsfriheten är en viktig rättighet i alla samhällen. Vi behöver ett fritt utbyte av idéer för att så många åsikter som möjligt ska bli hörda. Om yttrande- och åsiktsfriheten begränsas kommer det att påverka hur mycket viktig information vi får och hur våra rättigheter respekteras. Utan denna rättighet är det svårare att försvara också andra mänskliga rättigheter.

Människorättskonventionerna tillåter inskränkningar i yttrandefriheten endast i avgränsade fall. I många länder är till exempel rasistiskt eller annars diskriminerande tal förbjudet enligt lag. Yttrandefriheten får begränsas endast i sådana situationer där det är nödvändigt. Nödvändiga skäl är till exempel skyddet av människor eller grupper av människor, den nationella säkerheten, den allmänna ordningen, folkhälsan eller moralen.

RÄTTEN TILL LIKABEHANDLING OCH FRIHET FRÅN DISKRIMINERING SAMT LIKHET INFÖR LAGEN

Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt.

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 2.

Vi har alla rätt till jämlik behandling. Det innebär att var och en av oss har rätt till alla mänskliga rättigheter, oavsett hur vi ser ut, varifrån vi kommer, vilket språk vi talar, vad vi gör, hur vi tänker eller vem vi älskar. Ingen får diskrimineras på grund av en personlig egenskap. Förbudet mot diskriminering innebär att staten har ansvar att se till att dess verksamhet inte direkt eller indirekt diskriminerar någon viss grupp av människor eller orsakar mer skada för vissa människor än för andra.

RÄTTEN TILL LIV, PERSONLIG FRIHET OCH SÄKERHET

Var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 3.

Vi har alla rätt att leva trygga och i frihet. Det här innebär att allas rätt till liv bör respekteras och ingen får dödas. Utan rätten till liv finns inga andra mänskliga rättigheter. En människas friheter får begränsas i strikt definierade situationer, till exempel som straff för vissa brott. Stater måste också se till att alla människor kan leva utan rädsla för exempelvis våld eller annan utsatthet.

RÄTT TILL FRIHET FRÅN TORTYR OCH ANNAN MISSHANDEL

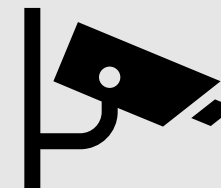
Ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 5.

Vi har alla rätt att leva fria från tortyr eller annan omänsklig behandling. Förbudet mot tortyr är absolut, och får inte frångås under några omständigheter. Tortyr är en allvarlig människorättskränkning som orsakar offret kraftig psykisk och/eller fysisk skada, lidande och förödmjukelse. Som tortyr eller annan grym behandling räknas också exempelvis dåliga fängelseomständigheter, att nekas läkarbesök eller nödvändig medicin – eller att tvingas ta medicin.

RÄTTEN TILL PRIVATLIV

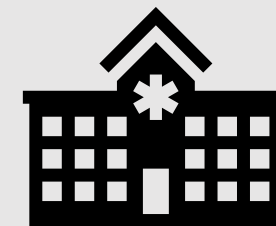

Ingen får utsättas för godtyckligt ingripande i fråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens och inte heller för angrepp på sin heder eller sitt anseende. Var och en har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden och angrepp.

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 12.

Var och en av oss har rätt till ett privatliv. Det innebär att vi själva får avgöra vilka saker vi delar med om oss själva och om vårt liv. Det innebär också att staten inte godtyckligt kan ingripa i beslut som handlar till exempel om våra kroppar, relationer eller privatliv. Inte heller kan andra människor blanda sig i våra livsval eller kränka vår självbestämmanderätt.

RÄTTEN TILL HÄLSA

” Var och en har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makas eller makes död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter utanför hans eller hennes kontroll.

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 25.

Var och en av oss har rätt till den bästa möjliga uppnåeliga hälsan. Det innebär att vi har rätt att träffa en läkare och få den vård vi behöver. Vi har också rätt att få tillräckligt näringsrik mat, lämplig klädsel och andra grundläggande saker som behövs för att vi ska känna oss så friska och välbefinnande som möjligt.

VANLIGA FRÅGOR

Vad händer efter att jag skickat mitt brev?

Ibland kan du fått ett svar, men inte alltid. Ditt brev är ändå viktigt.

Vad gör jag om jag får svar?

Vi önskar att du skickar en kopia av svaret till Amnesty.

Kan det vara farligt att skicka appelbrev i eget namn?

Tusentals människor skriver brev och vi känner inte till att någon råkat illa ut på grund av detta.

SKRIV FÖR
FRIHET

AMNESTY
INTERNATIONAL

HUR DET

GÅR TILL

Aktivister i över 200
länder...

...deltar i olika
tillställningar på caféer,
i skolor och på många
andra ställen...

...där understödjarna
skriver miljoner **brev**,
e-brev, tweetar och
appeller...

...tillägnade **människor**
som torterats, satts i
fängelse, tystats ner och
är utan fristads...

...och **appellerar**
till regeringar och
beslutsfattare...

...samtidigt som de
uttrycker sitt **stöd** för
dessa människor och
deras familjer...

...och **förändrar** världen
genom att befria aktivister,
fördoma torterare och
justera underkuvande
lager.

**SKRIV
FÖR
FRIHET**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

KAMPANJEN GER RESULTAT

MOSES AKATUGBA

År 2014 agerade skolorna för Moses Akatugba från Nigeria som torterades och dömdes till döden som minderårig. Det skickades över 800 000 hälsningar för Moses internationellt. Våren 2015 frigavs han äntligen efter att ha tillbringat nästan tio år i fängelse. I november 2016 besökte Moses Finland och också en skola som hade deltagit i kampanjen för honom.

SKRIV
FÖR
FRIHET

AMNESTY
INTERNATIONAL

VITALINA KOVAL

I kampanjen 2018 vädjade nästan 400 000 människor runt om i världen för att attackerna mot ukrainska Vitalina Koval skulle utredas. Tack vare kampanjen kunde Vitalina på kvinnodagen 2019 för första gången på tre år ordna en demonstration i sin hemstad utan att bli trakasserad av extremhögern. Under kampanjen besökte Vitalina Finland och träffade elever som deltagit i brevmaraton.

SKRIV
FÖR
FRIHET

AMNESTY
INTERNATIONAL

FÖRSVARARNA AV METU-PRIDE

År 2020 vädjade 445 000 människor världen runt för de turkiska studerandena vid METU-universitetet. Året innan hade studerandena ordnat en fredlig demonstration i protest mot att universitetets rektor förbjudit Pride-evenemang på universitetscampus. Polisen skingrade demonstrationen med våld och grep flera deltagare.

Universitetsstuderandena Melike Balkan, Özgür Gür och 16 andra studerande samt en anställd på universitetet åtalades för olaglig sammankomst och för att inte ha följt ordern att skingra sig.

Åtalen mot Melike Balkan, Özgür Gür och 17 andra förkastades under en rättegång i oktober 2021!

SKRIV
FÖR
FRIHET

AMNESTY
INTERNATIONAL

**SKRIV
FÖR
FRIHET**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

**TACK FÖR ATT DU FÖRSVARAR DE
MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA!**